

et la Marche d'Espagne au IXe siècle (A. Dupont), *Les passages transpyrénéens dans l'antiquité* (R. Etienne), *Une annexion euphémère, ou le Val d'Aran de 1812 à 1814* (B. Faucher), *Franquicias locales en la comarca del Berguedà (Pirineo Catalán)* (J. M. Font Rius), *Interdependencia económica de las dos vertientes del Pirineo Central a fines del siglo XVII* (E. Giralt), *Inmigración de pirenaicos franceses en Cataluña durante el siglo XVI* (J. Nadal), *Problemas de la fijación de la frontera hispano-francesa según el tratado de paz de 1659* (J. Reglà), *Contribución al estudio de los precios, pesas y medidas de Ribagorza en el siglo XIV* (M. I. Rincón de Arellano), *Recientes progresos en historiografía pirenaica* (J. Vicens Vives). De la Secció VI (Filologia): *Dos cortes sincrónicos en el habla de Graus* (M. Alvar), *Precisiones sobre las concordancias léxicas entre gascón y catalán* (A. M. Badia Margarit), *Le préfixe re dans la toponymie pyrénéenne* (W. D. Elcock), *F latine et H basque* (H. Gavel), *Nombres personales de los siglos IX, X y XI, procedentes de la documentación de las comarcas de Ripollés y de Organyà* (A. Griera), *Contribución a la etimología de Aneto* (F. Marsà), *Sobre algunas particularidades del habla del Valle del Flamisell* (J. Roca Pons), *Couches de colonisation romaine et préromaine en Gascogne et en Aragon* (G. Rohlf), *Présentation de l'Atlas Linguistique de Gascogne* (J. Séguy).

Com és habitual en aquesta mena de reunions, hom procurà de fer agradable l'estada a Luchon als congressistes, amb diverses recepcions i vetllades que alternaren amb la tasca científica. Recordem la recepció a l'Ajuntament de Luchon i una vetllada folklòrica al Casino (dia 21); dues excursions, a escollir pels congressistes, a la Vall d'Aran o a St. Bertrand de Comminges (el dia 23, amb recepcions i dinars oferts gentilmente per les corporacions locals, i visites culturals adequades), el banquet de clausura del dia 24, i l'excursió del dia 25 (Luchon, Pic de Midi de Bigorre i recepció a l'Institut de Physique du Globe, dinar a Saint-Sauveur, i Pau), que permeté que el Congrès finalitzés, de fet, amb la recepció i festa folklòrica de Pau.

El segon Congrès del Pirineu demostrà que la Unió Internacional d'Estudis Pirinencs té ja una vida que n'assegura la continuïtat. — A. M. BADIA I MARGARIT.

Una publicació sobre la història de Barcelona.—El 1944, l'Institut Municipal d'Història de Barcelona creà, sota la direcció del Sr. Agustí Duran i Sanpere, un butlletí setmanal de divulgació històrica radiat per Ràdio Barcelona. Aquest butlletí consta de dues notes molt breus (unes dues o tres pàgines), en les quals alguns dels investigadors barcelonins més coneguts donen compte d'una troballa arqueològica o històrica, o comenten algun punt interessant, entre històric i anecdòtic, relatiu a una diada o a un costum típics de la ciutat. Les notes més remarcables, per llur interès històric o per la personalitat de llur autor, han estat aplegades per l'Editorial Aymà en vuit nodrits volums que duen per títol general *Barcelona: Divulgación històrica* (1945-1955).

Els treballs d'Agustí Duran i Sanpere, director i, alhora, un dels col·laboradors més assidus, tracten de l'activitat arqueològica, en especial de les excavacions a la Barcelona romana, de qüestions artístiques i, menys sovint, de qüestions d'història política o d'història de la cultura. La major part d'aquests treballs són notícies o breus resums d'altres obres més extenses. Lluís Camós i Cabruja utilitza els fons documentals de l'Arxiu Històric de la Ciutat per a donar-nos a conèixer notícies ben curioses de caire polític o costumista. La major part fan referència a la trajectòria del Consell de Cent; molt poques són posteriors al 1714. Una tasca paral·lela és duta a terme per Josep M. Madurell i Marimon en comentar documents prou interessants procedents de l'Arxiu Notarial de Barcelona. La temàtica dels seus treballs és molt diversa i complexa, però, en general, fa referència a esdeveniments ciutadans anteriors a l'any 1800. Per contra, les col·laboracions de Frederic P. Verrié no ofereixen una unitat

comparable a la dels autors anteriors. Llur cronologia comprèn tota la història de Barcelona, i llurs temes solen fer referència a història de l'art.

Els treballs dels autors que acabem de ressenyar ocupen gairebé les dues terceres parts del material aplegat en els volums apareguts; els de la resta han estat redactats, entre d'altres, per Joan Ainaud, Joan Amades, J.-E. Martínez i Ferrando, J. M. Font i Rius, F. Mateu i Llopis, J. Carrera i Pujal, R. Violant i Simorra, Aureli Capmany i Enric Bagué, i fan referència a temes i qüestions de llur especialitat.

Tot i el seu caràcter de divulgació, aquesta col·lecció ofereix un interès històric prou remarcable. — JOAN-F. CABESTANY.

Una història del Monestir de Sant Benet de Bages. — El Centre Excursionista de la Comarca de Bages, en ocasió de les seves Noces d'Or, ha publicat un llibre de Mn. Fortià Solà i Moreta, que havia romàs inèdit durant molts anys. Es tracta d'una monografia històrica sobre Sant Benet de Bages,¹ premiada l'any 1914 en un certamen literari organitzat pel diari «El Correo Catalán» de Barcelona. L'obra constitueix un document valuósíssim per a l'estudi de la història de la comarca a l'alta Edat mitjana, la seva organització agrària i l'evolució del seu poblament. La influència que el monestir exercia damunt aquestes terres era tan gran, i les seves possessions, tan extenses, que donaren lloc al reconeixement d'una demarcació jurisdiccional coneguda amb el nom de Baronia de Bages. Mn. Fortià Solà estudia les relacions del cenobi amb la casa comtal de Barcelona, la vescomtal de Bas i les abadies de Sant Ponç de Tomeres i de Montserrat, i els conflictes del nostre monestir amb els veguers de Manresa i els sotsveguers de Moià, i amb la mitra de Vic. Completen aquest estudi històric un capítol de fets i d'anècdotes d'interès, relacionats amb el monestir, i un altre, dedicat a sant Valentí, patró del Pla de Bages, escrit posteriorment, en el qual l'autor enfoca la qüestió si aquell sant arribà o no a cenyir la mitra de la dubtosa seu episcopal de Manresa, a l'època visigòtica, qüestió que deixa sense resoldre per la impossibilitat d'adveració d'un diploma del 596, on se'n parla. Aquesta part històrica és potser la que ofereix un major interès, pel fet d'ésser el primer estudi de conjunt que hom publica sobre Sant Benet de Bages, i en la qual l'autor, tot aplegant, de la bibliografia anterior, les dades que ha cregut convenient d'aprofitar, aporta, de més a més, un considerable nombre de notícies inèdites, fruit d'una llarga i pacient recerca pels nostres arxius, especialment l'Arxiu de la Corona d'Aragó, la secció de manuscrits de la Biblioteca Universitària de Barcelona, el Monestir de Montserrat i, sobretot, l'Arxiu de la Casa Guitart, de Manresa, procedent del mateix monestir de Sant Benet, i que el Centre Excursionista de la Comarca de Bages cedí, no fa gaire; en dipòsit, a Montserrat. Quant a l'estudi de l'aspecte artístic del Monestir, Mn. Fortià Solà es limita gairebé a seguir els estudis precedents de Puig i Cadafalch, Falguera i Goday, de Coll i Vilaclara, de Gudiol i de Gustà i Bondia, tot aportant-hi alguna observació pròpia que pogué recollir durant el seu sojorn a Navarcles, quan era vicari d'aquella parròquia, a la qual pertany Sant Benet de Bages. — F. SOLER I QUINTANA.

Estudis pirinencs. — El dia 10 d'octubre de 1942, estretament lligada amb la Universitat de Saragossa i dotada pel Consejo Superior de Investigaciones Científicas, era creada l'Estació d'Estudis Pirinencs,^{1a} amb seu a Jaca. Segons l'ordre ministerial que li donava vida, havia de dedicar-se a investigacions geogràfiques, geològiques, edafològiques, geobotàniques, meteorològiques, històriques, histórico-artístiques, filo-

1. *El Monestir de Sant Benet de Bages*, Manresa, [Tipografia Artística J. Vergé], 1955. L'apartat "Bages i els veguers de Manresa" del capítol XII, referent a la Baronia de Bages, aparegué en el número extraordinari del "Butlletí del Centre Excursionista de la Comarca de Bages", de Manresa, publicat en commemoració del XXVè aniversari de la fundació del Centre. Veg. *De "La Baronia de Bages"*, "Butlletí del Centre Excursionista de la Comarca de Bages", vol. XXV, núm. 141 (15 de novembre de 1930), pàgs. 92-96.

1a. Convertida més endavant en Institut d'Estudis Pirinencs.